

Nr 25.

Av herrar **Hagström** och **Carlström**, i anledning av Kungl. Maj:ts Maj:ts proposition angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

I kungl. propositionen nr 66 till urtima riksdagen angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område äskas, att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för reglering för tiden till och med den 30 juni 1940 av produktions- och avsättningsförhållandena på jordbrukets område. Vidare begäres att riksdagen å tilläggsstat för budgetåret 1939/40 måtte anvisa dels ett reservationsanslag å 25,000,000 kronor för lagring av jordbruksprodukter och dels ett reservationsanslag å 30,000,000 kronor till prisreglerande åtgärder. Slutligen föreslås att de medel, som inflyta i margarinnaccis efter utgången av november 1939 ej längre skola tillföras jordbrukets prisregleringsfond.

Det ifrågasättes således att Kungl. Maj:t skulle erhålla befogenhet att vidtaga alla åtgärder — såväl prisreglerande som produktionsbefrämjande — som kunna anses betingade av det inträdda krisläget. Det kan emellertid råda delade meningar om huruvida det är lämpligt och nödvändigt, att redan den nu samlade urtima riksdagen lämnar en sådan oinskränkt fullmakt. Det gäller här så viktiga och svårbedömliga frågor, att riksdagen kunde ha anledning att avvakta närmare erfarenheter om krislägets utveckling, innan den avhänder sig medbestämmanderätten för hela återstående delen av budgetåret 1939/40.

Beträffande reservationsanslaget å 25,000,000 kronor för lagring av jordbruksprodukter i beredskapssyfte synes ej vara något att invända. Och den i propositionen föreslagna höjningen av priserna på vete och råg synes också i nuvarande läge vara nödvändig.

Däremot kan det råda olika åsikter om, huruvida det är nyttigt och nödvändigt att belasta den redan förut hårt tyngda riksbudgeten med begärda 30,000,000 kronor. Det kan råda olika meningar om, huruvida de i propositionen framförda nya riktlinjerna för den fortsatta finansieringen av jordbruksregleringen äro välbetänkta.

Dessa riktlinjer gå ut därpå, att den nuvarande metoden att huvudsakligen finansiera regleringsåtgärderna medelst veteavgifter, mjölkavgifter och margarinnaccis etc. skall upphöra och ersättas med statssubvention. Blott för återstoden av innevarande budgetår har denna nya finansieringsmetod beräknats kosta de 30,000,000 kronor, som begäras, och dessutom 10,000,000 kronor tidigare fonderade medel.

Inte ens ur ren jordbrukaresynpunkt kan det vara tilltalande att på detta sätt överflytta kostnader från jordbruket självt till staten, bl. a. därför att

produktionen ej har samma omfattning och betydelse i alla landsdelar. Så t. ex. kan vete ej odlas med samma fördel i Norrland som i Skåne. Det förefaller därför som om det ej skulle verka riktigt jämnt och rättvist att på förslaget sätt mer eller mindre direkt överflytta kostnaderna till skattsedlarna.

Om mjölkavgiften borttages, så bortfaller även det mot avgiften svarande särskilda pristillägget för intill 450 kilogram mjölk per månad och producent, som beslöts av årets lagtima riksdag. Denna anordning har haft största betydelse för Norrland, där större delen av producenterna äro småbrukare. Visserligen ställer jordbruksministern i utsikt att viss, däremot svarande kompensation skall lämnas åt Norrland, men Norrlands jordbrukare måste ändå — jämfört med landets jordbrukare i övrigt — komma i sämre ställning, om reformen genomföres.

Det förefaller som om man borde betänka sig mycket noga, innan man övergiver det nuvarande avgifts- och accissystemet, som dock är grundat på flera års erfarenhet och som i stort sett fungerat till belåtenhet. Jordbruksnäringen kommer också genom de föreslagna ändringarna på ett helt annat sätt än tidigare i beroendeställning till staten, och detta kan i längden ej bli så tilltalande.

Men om reformen ändå genomföres, bör Norrlands jordbrukare beredas kompensation i någon form. Då de norrländska jordbrukarna mest äro hänvisade till mjölkproduktionen för att utvinna erforderliga kontanta inkomster, synes det ligga närmast till hands att just denna produktion stödes. Detta torde då böra ske på det sättet, att de tre nordliga utjämningsdistrikten beviljas en särskild höjning av utjämningsmedlen för produktmjölken, utöver de prisförbättringar, som i dessa distrikt redan utgå.

Under återopande av det anförda tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av kungl. propositionen angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område måtte uttala sig för att en höjning av 1 öre per kg mjölk av utjämningsmedlen å produktmjölk måtte få utgå i de tre nordliga utjämningsdistrikten, utöver de prisförbättringar, som redan utgå i dessa distrikt.

Stockholm den 15 november 1939.

Leon. Hagström.

C. Fr. Carlström.